

ПІДПРИЄМСТВА «ТОРГОВЦІ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ» ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

© Шпакович І. Р., 2011

Фондовий ринок на якому здійснюють діяльність господарюючі суб'єкти: інвестори, саморегульвні організації, емітенти та професійні учасники фондового ринку, регулює облік цінних паперів, їх обіг, розміщення випуску тощо.

Учасники фондового ринку діють виключно на підставі ліцензії, яку видає Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку як основний регулятор роботи на ринку. Після чого ліцензовані юридичні особи можуть провадити професійну діяльність з надання відповідних фінансових або інших послуг.

Цінні папери – це фінансові інструменти, які мають встановлену форму і містять відповідні реквізити, які надають певні грошові чи майнові права, встановлюють відповідні взаємовідносини між особою котра їх розмістила та особою, котра є їх власником. Ці взаємовідносини полягають у виконанні зобов'язань, передбачених цими документами, чи передачі зобов'язань за цими документами [1].

Одне з важливих місць на даному ринку займає торгівля цінними паперами і на фондовому ринку вона провадиться такими професійними учасниками, як торговці цінними паперами.

Будь-які операції з цінними паперами, що виконуються на фондовому ринку, не можуть проводитися без участі ліцензованих торговців цінними паперами.

Професійну діяльність на фондовому ринку з торгівлі цінними паперами здійснюють:

- господарські товариства – торговці цінними паперами. Для цих підприємств операції з цінними паперами є виключний вид діяльності;
- банківські установи, що можуть поєднувати професійну діяльність на ринку цінних паперів згідно закону з банківською діяльністю;
- фондові біржі – це організаційно-правові форми чи об'єднання торговців цінними паперами. Фондові біржі самі по собі не є торговцями цінними паперами. Вони є тільки організаторами проведення торгів. В результаті обробки інформації попиту та пропозиції, яка виникає під час торгів, біржа визначає нижню, верхню та в кінцевому результаті середню ціну.

Згідно Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок" та Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1449, професійні учасники ринку цінних паперів, котрі є торговцями цінних паперів, мають право займатися такими видами діяльності, як брокерська, дилерська, андеррайтинг та діяльність з управління цінними паперами. Ретельніше види професійної діяльності можна розглянути з допомогою рис. 1 [1, 2].

Для провадження кожного з видів діяльності торговець повинен мати відповідний розмір статутного капіталу, сплаченого грошовими коштами [1]:

- дилерська діяльність – не менше 500 тисяч гривень;
- брокерська діяльність – не менше ніж 1 мільйон гривень;
- андеррайтинг – не менше ніж 7 мільйонів гривень;
- діяльність з управління цінними паперами – не менше ніж 7 мільйонів гривень.

Прослідковуючи історію функціонування ринку цінних паперів України варто зазначити, що протягом 20 років його діяльності спостерігається відсутність цілісності та стратегії розвитку ринку, хоча має великий потенціал. Існує низка проблем, яка заважає прогресувати розвитку цього фінансового інституту: низька ліквідність, недостача грошових ресурсів, низька стабільність, невелика капіталізація, не досконала законодавча база, наявні кризові явища в економіці.

Проте безперервно розвивається та удосконалюється інфраструктура ринку,

використовується система моніторингу, завдяки новітнім технологіям розроблено та запроваджено у використання базу даних про емітентів.

На сьогоднішній день на ринку цінних паперів України діє 381 підприємство, яке займається торгівлею цінних паперів, серед них 132 банки. Протягом першої половини 2011 р. сума біржових договорів з цінними паперами на фондових біржах склала в загальному 162,98 млрд. грн. В аналогічний період минулого 2010 р. сума біржових договорів була в 2,5 рази менше і склала 64,56 млрд. грн [3].

Таким чином, торговці цінними паперами є важливою ланкою фондового ринку, яка забезпечує взаємодію у строгій відповідності з чинним законодавством між інвесторами, котрі вкладають кошти в економіку і потребують твердих гарантій законодавчого забезпечення своїх інвестицій та суб'єктами господарювання, які потребують інвестицій для подальшого розвитку.

Рис. 1. Види діяльності підприємств «торговців цінними паперами»

1. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" із змінами, внесеними згідно із Законами N 3610-VI (3610-17) від 07.07.2011 року. 2. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку №1449 від 12.12.2006 року "Про затвердження Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андерайтингу, управління цінними паперами". 3. <http://www.ssmc.gov.ua/> - сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.